"Enzovoorts/Padilanti"

van Norman de Palm

NORMAN DE PALM noemde zijn eerste dichtbundel "Onderweg", met een papiamentse vertaling "Na Kaminda". Zijn tweede bundel heeft als titel meegekregen: "Enzovoorts/Padilanti".

De keuze van deze namen typeert de dichter als iemand die sterk doordrongen is van het besef, dat hij hier op aarde slechts op doortocht is. Ook uit de inhoud van de gedichten blijkt dat het hier en nu voor hem betrekkelijke waarde hebben. Dit is een bij uitstek romantische visie. Ook een religieuze visie. Het is de moeite waard om na te gaan welke ideeen hieraan ten grondslag liggen en wat de implicaties zijn van zijn opvattingen voor de praktijk van zijn dichterschap.

FILOSOFIE

Volgens De Palm is de mens bij het begin der schepping uit God voortgekomen, "geschept uit het Vlees des Heren" (Uit het eerste gedicht "Voort"). Hij is gedoemd om op deze aarde rond te dolen, wachtend op zijn verlossing door de dood. Dan keert hij weer terug naar waar hij thuishoort: bij God.

De dichter zegt het in "Litanie" als volgt: "In het begin/dus op de naad van historie/begon het bestaan tweemaal" (J.M.: eerst bij de schepping en de tweede keer bij de dood). In ditzelfde gedicht schrijft De Palm: "..verdoemd/in wakkere hartstochten/achter plooien misteries/vlucht ik terug/naar "af" (het is overigens opvallend hoe vaak het woord "dood" voorkomt in de bundel. J.M.)

Zolang de mens in deze wereld is, is hij slechts een dode. Pas met zijn dood begint hij te leven: "Voort/...../ tot de einden der doden/voort/en zo tot in Gods armen gespannen".

De mens heeft echter één troost: de herinnering aan zijn heerlijke afkomst. Deze herinnering wordt steeds door de dichter beschreven als een soort paradijs, zoals bijv. in het gedicht "Troost":

"..waar de zon rode kleuren/van hartstocht tekent/en muziek van vergane tijden/klanken doet klinken/voor gebeden/voor de bevrijding/van ieders eiland/onder ieders voeten/waar God nog God is".

Het geloof dat alle mensen uit dezelfde bron zijn voortgekomen brengt voor de dichter met zich mee de aanvaarding van de eenheid tussen de mensen:

"Mensengoden zijn we zeker/loten van dezelfde stam" ("Opstanding").

Dit eenheidsbesef gaat nog verder: in ieder mens zit een deel van de hele mensheid:" "Deze mens/...../ sterft duizendmaal hij" ("Troost").

MAATSCHAPPIJKRITIEK

Een dichter die een dergelijk etherisch uitgangspunt huldigt loopt het gevaar te blijven steken in individualistische verkenningen van de eigen ziel, doordat hij de harde "werkelijkheid" wil vermijden.

Dit is gelukkig bij De Palm niet het geval; bij de meeste verzen integreert hij zijn ideeen met een (vanzelfsprekend vrij negatieve) visie op de maatschappij. Het meest geslaagde gedicht in dit verband vind ik "Cross her heart". Het is een van de weinige gave gedichten de bundel.

Dit brengt mij meteen ook bij het volgende, meer technische gedeelte van mijn bespreking:

TAALGEBRUIK

Men kan zeggen dat de presentatie van de gedichten in deze bundel bepaald wordt door de metafysica van hun schepper. Een zeer kenmerkende eigenschap van de romanticus in het algemeen is zijn afkeer van wetten, regels en hokjes. Deze eigenschap hangt nauw samen met het besef van de betrekkelijkheid van de realiteit waarin hij leeft. Norman de Palm is onderweg, wil verder en kan zich niet binden.

Duidelijk komt dit naar voren in zijn **stijl**: deze is zeer weelderig, met opeenstapelingen van metaforen, pars-pro-toto, neologismen, personificaties en zuiver associatieve beeldencomplexen binnen praktisch elke strofe. Hierbij maakt de dichter vaak de indruk dat hij op een ongebreidelde wijze te werk gaat, zonder rekening te houden met de grenzen van de logica of met het bevattingsvermogen van zijn lezers. Bovendien rijgt hij beeld aan beeld, in een voor de lezer vrij willekeurige volgorde, waardoor de eenheid in vooral de langere gedichten voor een deel verloren gaat. Het lezen van "Enzovoorts/Padilanti" is geen gemakkelijke bezigheid!

WAARDERING

Maar tegenover deze kritiek moet ik wijzen op een fenomenaal taalgebruik, met zeer veel rake beelden, verrassende omkeringen van de werkelijkheid, mooie fragmenten (zoals bijv. de slotstrofe van "Volkslied") en bovenal, door de hele bundel heen, een brede stroom van emoties, heftig bruisend aan de oppervlakte der woorden, met een diepe onderstroom van ideeen.

NORMAN DE PALM

Ook het feit dat Norman het aangedurfd heeft om (meestal met succes) deze gedichten om te zetten in het Papiamentu acht ik van zeer groot belang, niet alleen als een zoveelste bewijs van de lenigheid van onze taal, maar tevens als een poging om deze lenigheid te vergroten.

RAAD

Het is vaak de tragiek van het leven, dat juist datgene wat iemand uitheft boven de massa er ook de oorzaak van is dat hij niet geaccepteerd of gewaardeerd wordt door de gevestigde orde. Ontneemt men hem dat, dan blijft er van hem slechts grijze alledaagsheid over.

Toch geloof ik dat Norman zijn ongebreideldheid van stijl zal ,,moeten" intomen; een beetje meer zelfdiscipline kan in dit verband geen kwaad. Van haar kant zal de gevestigde orde (?) extra moeite moeten doen om zijn poezie te begrijpen, hij is het waard!

"Enzovoorts/Padilanti" werd gedrukt door "De Curacaosche Courant" N.V. en werd door de auteur in eigen beheer in december 1979 uitgegeven. De lay-out (esthetisch verantwoord, maar soms verwarrend) is van de auteur. De foto's (Henk Looman en George Govaard) zijn weinigzeggend. Omslagfoto is van Erik Zouten.

De bundel is in de boekhandel te koop en kost fl. 6,90.

JULES MARCHENA

Norman de Palm: "Enzovoorts/Padilanti" In eigen beheer uitgegeven
Drukker: "De Curacaosche Courant" N.V.

ÑAPA. - (8 FEBRUARI 1980), P. 2